

Årsbrev 2024 från föreningen Levande Fållnäsвик

Hej,

Du läste rätt, vi är inte en aktionsgrupp längre utan blev en förening i augusti 2024! Varför en förening?

1. På väg mot oceankänslan

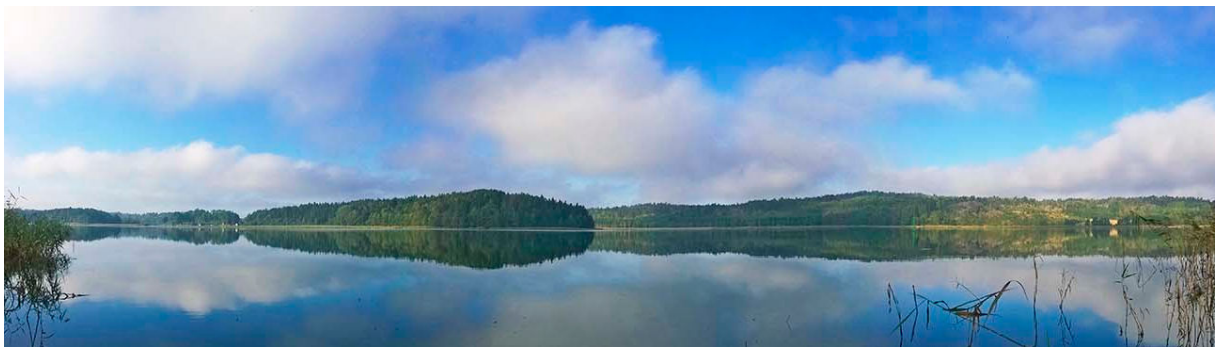
Som aktionsgrupp hade vi tidigare enbart agerat genom Naturskyddsföreningar och var beroende av att de gjorde anmälningar åt oss. Men vi märkte att situationen nu började bli allvarigare, och vi hade byggt upp en grund som var tillräckligt stark för att vi skulle kunna framstå som en trovärdig förening. Framför allt ville vi ta kontroll över utvecklingen kring Fållnäsвикen själva.

Vi kom på idén att göra Fållnäsвикen till ett biosfärområde. På så sätt kunde vi sätta de boende och människorna i centrum. Vi marknadsförde ett uppstartsmöte den 10 mars i Stora Vika. Responsen var kanske inte överväldigande, men mötet blev ändå en viktig milstolpe. Vi fick stöd av flera boende, och Lillemor Kålbäck anslöt sig till vår grupp. Vi förankrade biosfärtanken i våra stadgar.

Vi ville inte vara en traditionell naturvårdsförening utan snarare sätta relationen mellan människa, natur och miljö i fokus. Detta tyckte vi var mer inspirerande och öppnade nya möjligheter i planeringen. Samtidigt kunde vi lita på våra partners: Himmerfjärdens Naturvårdsförening och Nynäshamns Naturskyddsförening, som hade stöttat oss ända sedan vi var en aktionsgrupp.

Eftersom vi har en helt förstörd vik i ett av de mest påverkade haven, ville vi bli ett laboratorium för nya idéer om hur man kan vända utvecklingen och skapa en positiv förändring utifrån en till synes hopplös situation. Vi är övertygade om att en stark vilja och engagemang från en lokal förening kan åstadkomma det omöjliga. Detta ger motivation och skapar en växande gemenskap.

Vår vision är att gå från ett förstört "smultronställe" till att återupptäcka "oceankänslan" – inspirerade av Isabella Lövins bok med samma namn.

2. Föreningen Levande Fållnäsвик

Den 4 september 2024 blev vi en förening med eget organisationsnummer. Vi kastade loss med följande besättning ombord:

- Stefan Gautschi – ordförande och länk till Nynäshamns Naturskyddsförening
- Åsa Spång-Frölund – vice ordförande, sekreterare och länk till boende
- Lillemor Kålbäck Sandström – kassör och länk till boende
- Lena Bristrand – suppleant och länk till Himmerfjärdens Naturvårdsförening
- Anna Evans – suppleant och länk till frågor om biosfärområde

Vår konstituering som biosfärområde hittar ni på webbplatsen www.levandefallnasvik.se. Där står också om vår vision som ännu gäller. Första prioritet för vårt arbete är fortfarande att uppnå ekologiskt god status i Fållnäsvisken och ett naturskyddsområde vid kalkbrottet. Vi vill även få tillbaka ett fungerande fiskeområde. Det är därför som vi har börjat hålla kontakt med sportfiskararna och Nynäshamns fiskeförening Alcedo.

Vi fortsätter vårt samarbete med Himmerfjärdens Naturvårdsförening och Nynäshamns Naturskyddsförening (NNF). Lena är ordförande för HNF, och själv är jag nu med i styrelsen för NNF och ska utveckla vattenfrågan där.

Bild: En ny logotyp är under utveckling

Medlemskap till föreningen Levande Fållnäsvisk

Som ideell förening med människan i fokus kommer ett medlemskap (nu i början) vara **kostnadsfritt** för **privatpersoner**.

Den som vill bli medlem och känna sig som en del av föreningen Levande Fållnäsvisk kan gå in i hemsidan och anmäla sig som medlem. Med medlemskapen får man information om vad som pågår och det är enkelt att ge sina synpunkter och önskemål direkt. Om någon vill arbeta aktivt i föreningen så säg bara till! (enklast per post till info@levandefallnasvik.se)

Vi hoppas då att få finansiellt stöd av donatorer eller när vi ser att vi behöver pengar för att genomföra projekt eller när vi tar oss åt dyra klagomål.

Vi hoppas att föreningar vill bli medlemmar. Ett **medlemskap** för en **förening** skulle kosta 1000 kr per år.

När vårt bankkonto är klart så sätter vi upp det på hemsidan.

3. Aktiviteter under 2024

Vi var mycket aktiva under året, först som aktionsgrupp och sedan som förening. Här är en lista över viktiga föredrag och möten som hållits under året:

Möte och presentationer

- 9 mars 2024 i Farsta: Årsmöte med Himmerfjärdens Naturvårdsförening: Föredrag: Styrkan med lokalt engagemang
- 10 mars 2024 i Stora Vika: Uppstartsmöte för att bilda förening, Biosfärområdet
- 15 april 2024 på Rotary Club i Nynäshamn: Föredrag: Lokalt engagemang för Fållnäsvisken
- 18 april 2024: Möte med ordföranden för Nynäshamns kommunstyrelse och Nynäshamns kommundirektör: Reservatbildning i Stora Vikas kalkbrott

- 18 april 2024: Möte med konstnärerna Thomas Nordström och Sam Westerholm vid kalkbrottet: Hur kan vi få offentlig konst att skapa engagemang från kommunen och boende för att åstadkomma ett reservat och en positiv utveckling i Stora Vika / Fållnäsviden?
- 11 juni 2024: Möte med Södertörns Miljö- och hälsoförbund SMOHF
- 12 juni 2024: Möte med Nynäshamns kommunekolog
- 13 juni 2024: Besiktning i Stora Vikas kalkbrott med ordföranden för Nynäshamns kommunstyrelse, Nynäshamns kommundirektör och Nynäshamns samhällsbyggnadschef,
- 30 augusti 2024: Stånd vid Nynäshamns Skärgårdsmarknad
- 3 oktober 2024: Informationsmöte med Nynäshamns kommun: Resultat och åtgärder från förstudien Apollofjäril
- 8 oktober 2024: Dialogmöte med Nynäshamns kommunfullmäktige, Samråd om Stockholms Bulkhamns verksamhet
- 10 oktober 2024: Dialogmöte med Alcedo: Dialogmöte för fortsatt samarbete om fiskevård
- 22 november 2024: Svealandskustens Vattenvårdsförbund: Ansökan om medlemskap.

Viktiga arbeten, publikationer och samrådshandlingar:

Publikationer

- Årsrapport 2024 Svealandskustens Vattenvårdsförbund: Notis om Aktionsgruppen Levande Fållnäsvid

Artiklar i Nynäshamnsposten:

- 11 januari 2024: Intervju i Nynäshamns Posten: De fortsätter att kämpa för Fållnäsviden: "Det är dags att ta ansvar"
- 18 oktober 2024: Insändare tillsammans med NNF: Tyvärr ännu inget naturreservat i Stora Vika
- 20 december 2024: Insändare: Varför har inte Nynäshamns värmeverk några krav på transport och lagring av bränsle?

Inlämnade Samrådshandlingar:

- 23 augusti 2024: Samrådsyttrande angående Stockholms Bulkhamns verksamhet
- 1 oktober 2024: Samrådsyttrande angående Översiktsplan 2040 för Nynäshamns kommun
- 3 november 2024: Yttrande över Nynäshamns VA-plan och vattentjänstplan

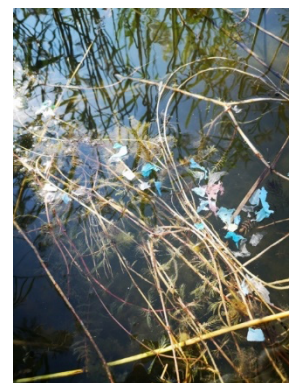
4. Viktiga händelser som har lett till förändring

Här är de viktigaste händelserna som har berört oss:

4.1. Omprövning av tillstånd för verksamheten Stora Vika Bulkhamn

- Det har varit flera händelser kring Stockholms Bulkhamn och Stora Vikas kalkbrott som har fått oss att reagera:
  - Inkommande avfall som luktade förskräckligt och där balarna revs sönder av skopan vid omlastning
  - Plastbitar från byggavfall som åkte i sjön vid omlastning
  - Artikel i Dagens Nyheter om Kagghamrabranden och som visade att Stora Vikas kalkbrott har samma risk att brinna
  - Damning hos boende intill hamnen

- Prover av dagvatten i kalkbrottet visade förhöjda PAH-värden (polycykliska kolväten). Det var särskilt höga värden av det cancerogena ämnet bensopyren.
- Ett stort pöl med olja vid kalksjön och därmed döda kräftor
- Grumligt vatten vid kalksjön efter att damm hade blåst in
- Krossning av sten vid bergen och flera avverkningar av träd vid väggkanten intill kalkbrottet

Bilder: Öppen omlastning av bränsle med skopor i Stora Vikas Bulk hamn / Plastbitar i Fållnäs-viken efter en olycka vid omlastning

Bilder: Tjockt damm från byggavfall (RT-flis) precis intill sjön / Dagvatten eller lakvatten som rinner ut i grundvattnet och sjön

- Vi reagerade med flera anmälningar och klagomål till myndigheterna (SMOHF), där vi bl.a. yrkat på att Stockholms Bulkhamns miljötillstånd måste omprövas. Detta skedde tillsammans och koordinerat med Naturskyddsföreningen, närboende och Himmerfjärdens Naturvårdsförening.
- I slutet av nov fick vi SMOHF,s Delegationsbeslut på våra klagomål, i början av december lämnads överklagan in på delegationsbeslutet, vilket har lett till att vi nu ligger inne hos Länsstyrelsen med våra klagomål och yrkanden.
- Vad händer nu? Länsstyrelsen kommer nu ta ställning till våra klagomål och yrkan på att Stockholms Bulkhamns miljötillstånd ska omprövas.

Detta är en stor seger för vår förening och ger hopp för att kunna förhindra störning och förstöring av miljön.

4.2. Gränsen för uppfödning av gräsänder 1,3 km från Fållnäs vikens strandlinje

- Myndigheterna (SMOHF) har beslutat att uppfödning av gräsänder för nöjesjakt inte längre ska tillåtas inom ett avstånd inom 1,3 km från Fållnäs vikens strandlinje.
- Orsaken till förbudet är att Fållnäs viken redan är övergödd, och att uppfödning av gräsänder leder till ännu större mängder näring och fosfor i Fållnäs viken.
- Att myndigheterna har beslutat att minska uppfödningen av gräsänder i Fållnäs vikens avrinningsområde är en viktig signal om att obekväma åtgärder faktiskt vidtas. Alla minns hur det var när badstranden i Stora Vika tvingades stänga på grund av att avföring från de uppfödda gräsänderna orsakade en ökning av kolibakterier.

4.3. Samarbete med aktionskonstnärerna Thomas Nordström och Annika Oskarsson

- Vi har kommit i kontakt med aktionskonstnären Thomas Nordström och hans fru Annika
- Vi söker möjligheter för att hitta nya vägar för kommunikation. Thomas har gjort "visionsfotografier" om framtidens utveckling i Fållnäs viken och Stora Vikas kalkbrott. Det finns en vision där utveckling går i olika riktningar.
- Vi tänker göra ett projekt tillsammans, där konsten kan inspirera planeringen.

Bilder: Visioner för Fållnäs viken (© Thomas Nordström)

Bilder: Visioner för Stora Vikas kalkbrott (© Thomas Nordström)

4.4. Samarbete med kommunalpolitikerna

- Den 8 oktober bjöd vi in kommunfullmäktige till Stora Vika för ett dialogmöte om Samråd Stockholms Bulkhamn. Det var Patrik Isestad (S) som var initiativtagare till mötet.
- Föreningen Levande Fållnäsvisken hade byggt upp kunskap om detta komplexa ärende. Därför ville politikerna att vi skulle förklara våra synpunkter. Vid detta möte medverkade även Thomas Nordström med ett spännande föredrag om Stora Vikas visioner.
- Efter det här mötet märkte vi att den bedrövliga situationen berörde folk, och det var politikerna och deras kontakter som gjorde att myndigheterna började reagera.
- Vi har fått bra respons på dessa möten och har blivit inbjudna av Socialdemokraterna till ett nytt möte i februari 2025.

4.5. Vi blev medlem till Svealands Kustvattenvårdsförbund (SKVVF)

- Vi kom överens om att det var viktigt att bli medlem i Svealands Kustvattenvårdsförbund (SKVVF). Vi ansökte om medlemskap och fick gehör den 22 november 2024.
- Det är viktigt att vara nära mätningar och forskning. Vårt huvudmål är att få en god ekologisk status i Fållnäsvisken. Vi ser det som en fördel att vara med i SKVVF. Vi är övertygade att det hjälper till att bli en trovärdig förening som kan utveckla kunskap och informera sina medlemmar direkt.
- Vi har tillgång till viktiga föredrag och symposier från Östersjöcentret.

4.6. Kontakt med Nynäshamns sportfiskarförening Alcedo

- Våra möjligheter för att genomföra åtgärder är beroende av att Fållnäsvisken måste få ekologiskt god status i framtiden. Genom detta beslut från vattendirektivet kan vi påverka att åtgärder genomförs.
- Tyvärr finns det inga möjligheter att uppnå förbättring i fiskevård och utveckling av naturlig fiskrikedom. Det var som därför Eva Thörnelöf (ordförande för sportfiskarna och medlem i styrelsen för Himmerfjärdens Naturvårdsförening (och mycket kunnig marinbiolog)) och jag tog initiativ och hade ett dialogmöte med styrelsen för Nynäshamns sportfiskarförening Alcedo.
- Vi kom överens om att vi skulle samarbeta i fortsättningen. Alcedo kan bevaka utveckling och förbättring av fiskevård, och vi kan hjälpa till med planering och stöd i fråga om naturskydd av hav och våtmarker.

5. Agenda för nästa år 2025

Här kommer våra planer för nästa år

5.1. Vara med om att lägga upp struktur för en åtgärdsplan / bli en del av en ny vattenstrategi

- I yttrandena över översiktsplan / VA-plan påpekade vi brister i planeringen. Vi vill därför vara aktivt med i Nynäshamns vattenstrategi. Själva vill vi driva en egen strategi för Fållnäsvisken.
- Kopiera vattenstrategier från andra kommuner och tillämpa för Fållnäsvisken. Det behövs nya synpunkter om fiskevård.

5.2. Kontakt med Adven och Vattenfall

- Adven och Vattenfall är "beställare" av biobränsle och byggavfall från Stora Vika Bulkhamn.
- Vi vill ha kontakt med deras miljöansvariga för att ge vår syn på hur deras verksamhet påverkar i Fållnäsvisken, boende vid hamnen och Stora Vikas kalkbrott.

5.3. Ta fram en plan för bättre fiskevård

- Tillsammans med Alcedo vill vi ta fram en strategi för bättre fiskevård.
- Tillsammans med Östersjöcentrum försöker vi få ett forskningsprojekt till Fållnäsvisken.

5.4. Ta hänsyn till apollofjärilen

- Vi tänker följa upp åtgärder för att rädda apollofjärilen.
- Vi tänker särskilt fokusera på hur vi kan skapa biotoper vid vägkanterna på vägnätet på Djursnäs.

5.5. Bygga upp identifikation, känslor och allmän ansvarighet för utvecklingen av Fållnäsviden, Stora Vika och kalkbrottet

- Vi vill fortsätta med tanken på ett biosfärområde. Vi önskar att Nynäshamns kommun ska få en känsla för kalkbrottet och Fållnäsviden som är en pärla i kommunen och som behöver hjälp för att bevaras.
- Att bygga upp identitet och känslor ser vi som något av det viktigaste i arbetet för miljön.

5.6. Projekt "Visioner" för alla i Stora Vika i sommarloven / Utställning i höst

- Tillsammans med konstnärerna Thomas Nordström (Stockholm) och Sam Westerholm (Djursnäs) planerar vi ett projekt som ska stärka identifikationen för Fållnäsviden, Stora Vika och kalkbrottet i Nynäshamn.
- Projektet är ännu i utveckling. Den senaste planen är att bjuda in allmänheten till Stora Vika under en vecka i juli, där intresserade kan delta och skapa visioner för framtidens utveckling av Fållnäsviden, Stora Vika och kalkbrotten. Olika konstnärer kommer att vara på plats för att stötta deltagarna i att utveckla sina visioner och presentera dessa genom egna konstprojekt.
- Under veckan kommer det också att finnas en öppen verkstad. Föreningen planerar att skapa möjligheter i Stora Vika där man kan lära sig att hugga sten, rita, skapa fotoinstallationer eller använda drönare för fotografering. Vi kommer även att bjuda in olika föreningar som kan visa upp sin verksamhet och ge besökare möjlighet att prova på något nytt. Det viktigaste målet är att skapa en rolig och inspirerande vecka i Stora Vika.
- Projektet, som ska kallas "Visioner", kommer i sin andra fas att inkludera en utställning med föredrag under hösten. Där ska de olika visionerna presenteras och diskuteras med allmänheten. Syftet är att skapa en spännande framtidsvision för området där hela kommunen kan vara delaktig.
- Projektet ska utvecklas vidare under de kommande månaderna.
- Föreningen planerar att ansöka om finansiering och överväger att göra detta som ett LEADER-projekt

6. Tack!

Det har varit en mycket spännande resa i år med roliga och inspirerande utbyten. Det är vårt fundament som låter vår skepp fortsätta mot nya och okända hav. Även om vi havererar med full fart har resan lönat sig. Tack till er alla!

Åsa Spång med ditt otroliga engagemang och kraft. Utan dig och din make Micke skulle vi inte ha kommit så långt.

Anna Evans för din tro på biosfärområdet och att du har knutit ihop alla trådar sedan vårt första kaffe tillsammans vid Fållnäsviden.

Lena Bristrand för din kunskap om lagar och regler och att du ger råd om hur vi ska sköta klagomål och juridiska frågor

Lillemor Kålbäck för din entusiasm och att du tog på dig att hjälpa till att bygga upp föreningen. Utan dig skulle vi inte ha blivit en förening.

Katrin Sundius Nordin för att du hjälper till med språkgranskning och är en mycket trevlig granne.

Djursnäs, Ösmo den 30 december 2024,

Stefan Gautschi